

Vergaderjaar 2006–2007

25 883

Arbeidsomstandigheden

30 552

Wijziging van de Arbeidsomstandighedenwet 1998 en enige andere wetten in verband met het vergroten van de verantwoordelijkheid van werkgevers en werknemers voor het arbeidsomstandighedenbeleid

Nr. 100

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 januari 2007

Ten behoeve van het Algemeen Overleg met de Vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de Tweede Kamer op 7 februari 2007 informeer ik u hierbij, op verzoek van de vaste commissie SZW, over de meest actuele stand van zaken ten aanzien van de implementatie van het wetsvoorstel tot wijziging van de Arbeidsomstandighedenwet 1998¹.

Stand van zaken regelgeving

Het wetsvoorstel tot wijziging van de Arbeidsomstandighedenwet, de wijziging van het Arbeidsomstandighedenbesluit, de wijziging van de Arbeidsomstandighedenregeling en de wijziging van de Arbeidsomstandighedenbeleidsregels zijn op 1 januari 2007 in werking getreden. Onderstaand treft u de vindplaatsen van de publicaties aan.

- Wijziging Arbeidsomstandighedenwet in Staatsblad 2006, 673.
- Wijziging Arbeidsomstandighedenbesluit in Staatsblad 2006, 674.
- Inwerkingtredingsbesluit wijziging Arbeidsomstandighedenwet en Arbeidsomstandighedenbesluit in Staatsblad 2006, 675.
- Wijziging Arbeidsomstandighedenregeling in Staatscourant 28 december 2006, nr. 252, pag. 23 e.v.
- Wijziging Arbeidsomstandighedenbeleidsregels in Staatscourant 28 december 2006, nr. 252, pag. 29 e.v.

Uitvoering motie Koopmans c.s.

Tijdens de behandeling van de Arbeidsomstandighedenwet in de Tweede Kamer is een motie van de leden Koopmans en Stuurman² aanvaard waarin de regering is verzocht om met spoed een werkprogramma op te stellen om te komen tot gezondheidkundige en veiligheidkundige grenswaarden volgens een door de regering vast te stellen procedure. In het debat met de Tweede Kamer heb ik naar aanleiding van deze motie aangegeven dat het niet mijn bedoeling is een ongebreidelde hoeveelheid wetenschappelijke grenswaarden rondom allerlei arbeidsrisico's op te

¹ Kamerstukken II, 2005/06 en 2006/07, 30 552.

Handelingen Tweede Kamer, 21-9-2006, blz. 117–143 en 26-9-2006, blz. 152.

Kamerstukken I, 2006/07, 30 552.

Handelingen Eerste Kamer, 28-11-2006, blz. 414–417 en 433–436.

² Kamerstukken II, 2005/06, 30 552, nr. 27.

nemen in de Arbowet. Daarmee wordt namelijk de essentie uit deze wet gehaald. Dit is niet conform het door mij ingezette beleid om maatwerk in ondernemingen en sectoren te stimuleren, regeldruk te reduceren en de nationale kop te verkleinen. Uit de mondelinge toelichting van de indieners van de motie kan worden geconcludeerd dat zij deze visie overgenomen hebben. Zij gaven aan dat de motie betrekking heeft op het begeleiden, faciliteren en inperken aan de hand van hetgeen de regering in een werkprogramma vastlegt. Ik ben deze motie op dit moment aan het uitwerken. De uitwerking van deze motie zal ik nog nader bespreken met wetenschappelijke instituten en sociale partners. In grote lijnen heb ik de idee om het in de motie gevraagde werkprogramma als volgt uit te werken:

- bij een onafhankelijk wetenschappelijk instituut zal een commissie worden ingesteld die het wetenschappelijke arbeidsomstandigheden-terrein kan overzien. Ik ben met de Gezondheidsraad in gesprek of het mogelijk is om een dergelijke commissie bij dit instituut aan te haken.
- deze commissie signaleert periodiek of er nieuwe (internationale) wetenschappelijke inzichten zijn met betrekking tot concrete gezondheidskundige en/of veiligheidskundige grenswaarden.
- op basis van de uitkomsten van dit signaleringsrapport kan het departement, als daar aanleiding toe is, nader wetenschappelijk onderzoek naar gezondheidskundige en/of veiligheidskundige grenswaarden entameren.
- het departement weegt vervolgens of het noodzakelijk en gewenst is om een grenswaarde (concreet doelvoorschrift) op te nemen in de Arbowet- en regelgeving. Hierbij zal het departement gebruik maken het gestelde in de Memorie van toelichting bij de Arbowet. In de Memorie is opgenomen dat wetenschappelijke grenswaarden worden opgenomen in de wet- en regelgeving als ze algemeen erkend zijn, een breed draagvlak hebben in de maatschappij en algemeen toepasbaar zijn.
- het ministerie legt haar weging om een grenswaarde al dan niet op te nemen in de Arbowet- en regelgeving vervolgens voor aan de Sociaal Economische Raad (SER) voor advies.
- op basis van het advies van de SER wordt een beslissing genomen om de grenswaarde daadwerkelijk op te nemen in de Arbowet- en regelgeving.

Communicatie

In de Memorie van Toelichting¹ bij het wetsvoorstel wijziging Arbeidsomstandighedenwet is aangegeven dat voor de nieuwe werkwijze wordt gestreefd naar een zo soepel mogelijke invoering van de nieuwe arbeidsomstandighedenwet en -regelgeving. Er is daarom een voorlichtingscampagne gestart met als doel een heldere communicatie richting bedrijven, werkgevers en werknemers. In deze campagne ligt het accent op de grotere eigen verantwoordelijkheid voor werkgevers en werknemers op het terrein van de arbeidsomstandigheden en wat in de praktijk het nieuwe stelsel voor hen betekent.

Start landelijke voorlichtingscampagne

Op 6 december 2006 is tijdens een bijeenkomst voor vertegenwoordigers van intermediaire organisaties (werkgevers- en werknemersorganisaties, arbodiensten, brancheorganisaties ed.) de landelijke voorlichtingscampagne «Arbonieuwestijl.nl, samen beter aan de slag» van start gegaan. Het betreft een koepelcampagne bestaande uit de deeltrajecten herziene Arbeidsomstandighedenwet en Versterking Arbeidsveiligheid.

¹ Kamerstukken II, 2005/06, 30 552, nr. 3 blz. 22–23.

Website

Meteen na de behandeling van het wetsvoorstel herziening Arbeidsomstandighedenwet in de Tweede Kamer op 26 september 2006 is de website www.arbonieuwestijl.nl online gegaan. De website wordt veelvuldig geraadpleegd. Tot en met 9 januari jl. hebben in totaal 32 000 unieke bezoekers de site bezocht. Zij zorgden voor totaal 50 000 bezoeken, dat wil zeggen dat een meerderheid van de bezoekers de site meerdere keren raadpleegt. Daarnaast hebben ruim 500 andere websites www.arbonieuwestijl.nl gelinkt aan hun site dan wel ervan melding gemaakt dat deze nieuwe site bestaat.

Informatie-uitwisseling met sociale partners

Tijdens een bijeenkomst op 16 november 2006, waarbij onder meer communicatiedeskundigen van werkgevers- en werknemersorganisaties aanwezig waren, zijn afspraken gemaakt over informatie-uitwisseling aangaande ontwikkelingen en activiteiten op het gebied van de communicatie over de arbeidsomstandighedenwetgeving. Dit mede gezien het belang om samen met sociale partners een zo effectief mogelijke voorlichting over de herziene Arbeidsomstandighedenwetgeving tot stand te brengen. In de eerste helft van 2007 zal een tweede informatiebijeenkomst worden georganiseerd.

Presentaties

In de laatste drie maanden van 2006 zijn er door vertegenwoordigers van SZW ruim 20 presentaties over de herziene arbeidsomstandighedenwetgeving gegeven aan organisaties zoals de werkgevers- en werknemersorganisaties, de Beroepsvereniging van Arboadviseurs (BvAA) en het Nederlands Instituut Bedrijfshulpverlening (NIBHV). Ook in 2007 zullen presentaties over de Arbowet worden gegeven.

Mediacampagne

In de periode 7 tot en met 22 december 2006 is een radiocommercial over de inwerkingtreding van de herziene Arbeidsomstandighedenwet door 6 radiozenders totaal 400 keer uitgezonden. Daarnaast zijn er in dezelfde periode 20 korte advertenties geplaatst in dagbladen en 35 uitgebreide advertenties in vak- en weekbladen. Internetgebruikers zijn geattendeerd op de site arbonieuwestijl.nl via de zoekmachine Google. Ook in 2007 zal worden geadverteerd in dag-, vak- en weekbladen en op internet en zullen radiospots worden uitgezonden.

Brochure

In februari zal een handzame brochure over de herziene arbeidsomstandighedenwetgeving gereed zijn. De brochures zullen onder meer beschikbaar worden gesteld aan intermediaire organisaties als werkgevers- en werknemersorganisaties, brancheorganisaties en arbodienstverleners.

Het ArboKennisPortaal

In het kader van de invoering van de nieuwe arbeidsomstandighedenwetgeving is in de Memorie van Toelichting¹ ook aangegeven dat er een vraaggestuurde digitale (publieke) arboinformatiestructuur zal worden ingericht voor werkgevers en werknemers. Om hun verantwoordelijkheid op het terrein van arbeidsomstandigheden te kunnen waarmaken moeten werkgevers en werknemers in voldoende mate toegang hebben tot informatie over hun verplichtingen betreffende de keten preventie, verzuim en re-integratie, alsook over de wijzen waarop zij aan de verplichtingen kunnen voldoen. Voor zover partijen daartoe niet voldoende in staat zijn, en ook de markt er onvoldoende voor zorgt, draagt de overheid vanuit haar verantwoordelijkheid voor optimale werking van het stelsel bij aan het toegankelijk maken van dergelijke kennis en het beschikbaarheid stellen van instrumenten op dit terrein.

¹ Kamerstukken II, 2005/06, 30 552, nr. 3, blz.22–23.

Hiertoe wordt een ArboKennisPortaal ingericht dat in 2008 operationeel moet zijn; een voorlopig Portaal zal met ingang van 1 maart 2007 starten. Het ArboKennisPortaal moet aansluiten bij de belevingswereld van de individuele werkgever en werknemers. Er wordt gewerkt aan een gebruikersvriendelijk ArboKennisPortaal voor informatie en kennis over arbeidsomstandigheden, verzuim en reïntegratie. Met van daaruit toegang tot veel goede en praktische kennis voor de primaire doelgroep van werkgevers en werknemers. Dit betreft enerzijds informatie en instrumenten van hoofdzakelijk SZW (publiek). Anderzijds bevordert het ook de toegankelijkheid tot private arbo-informatie en instrumenten. De informatie zal in toenemende mate van audio-visuele aard zijn en gebruikers kunnen bij herhaalde toegang informatie op maat krijgen aangereikt.

Het ArboKennisPortaal biedt ondermeer toegang tot:

- informatie over (actuele) wettelijke verplichtingen betreffende preventie- en verzuimbeleid
- kennis over risico's en verzuimoorzaken, alsmede over de wijzen waarop deze kunnen worden aangepakt;
- instrumenten die door bedrijven zijn te gebruiken in het kader van hun arbobedrijfsvoering zoals de Stoffenmanager, Kosten-bateninstrumenten, digitale arbobibliotheek, en een set van (door sociale partners erkende) sectorale Risico-inventarisaties en -evaluaties;
- de grote, huidige stimuleringsprogramma's van arboconvenanten, verbetering arbeidsbeleid stoffen en de versterking arbeidsveiligheid;
- het internationale netwerk van het Europese Agentschap voor Veiligheid en Gezondheid op het werk.

Arbocatalogi

Overeenkomstig het SER-advies stelt de overheid in de nieuwe arbeidsomstandighedenwet en regelgeving doelvoorschriften vast. Dat is het niveau van bescherming dat ondernemingen moeten bieden aan werknemers zodat zij veilig en gezond kunnen werken. Het is aan werkgevers en werknemers om manieren en middelen vast te stellen waarop aan de publieke doelvoorschriften kan worden voldaan en om afspraken te maken welke van die middelen worden ingezet. Dit leggen zij vast in arbocatalogi. De Arbeidsinspectie toetst de arbocatalogi marginaal. De Arbeidsinspectie handhaaft op basis van de arbeidsomstandighedenwet en regelgeving. De getoetste arbocatalogus wordt daarbij gebruikt als referentiekader (uitgangspunt).

In de Nota naar aanleiding van het verslag¹ wordt aangegeven dat de regering ervan uitgaat dat werkgevers en werknemers zo snel mogelijk invulling geven aan hun verantwoordelijkheid om arbocatalogi tot stand te brengen. De overheid zal zich inspannen om met faciliterend beleid het mogelijk te maken dat partijen hun verantwoordelijkheid ook kunnen nemen. Een onderdeel van dit faciliterend beleid is, naast de eerdergenoemde communicatie en de inrichting van een ArboKennisPortaal, een tijdelijke subsidiëring voor de totstandkoming van arbocatalogi. De Stichting van de Arbeid heeft aangegeven dat ze het initiatief zal nemen tot de instelling van een, uit centrale organisaties van sociale partners bestaande, begeleidingscommissie die de decentrale totstandkoming van arbocatalogi zoveel als mogelijk zal bevorderen. Hierover wordt overleg met de Stichting gevoerd.

Inmiddels zijn diverse arboconvenantsectoren bezig met het opstellen van een arbocatalogus.

Zo hebben bijvoorbeeld werkgevers en werknemers in de sector Podiumkunsten de Branchecatalogus Schadelijk Versterkt Geluid voor marginale toetsing voorgelegd. CAO-partijen in de bouwnijverheid (bouw, afbouw, onderhoud) hebben zich positief uitgesproken over de totstandkoming van een arbocatalogus voor de bouwplaats.

Op de website, in de brochure die in februari verschijnt en in de

¹ Kamerstukken II, 2005/06, 30 552, nr. 8 blz. 12.

voorlichtingscampagne «Arbonieuwestijl.nl, samen beter aan de slag» wordt uitgebreid aandacht gegeven aan de arbocatalogi.

Nieuwe inspecteren

Bij de Arbeidsinspectie is het traject het Nieuwe Inspecteren ontwikkeld. Aanleiding hiertoe waren respectievelijk de Kaderstellende Visie op Toezicht, de herziening van de arbeidsomstandighedenwetgeving en de wens om meer maatwerk in de bedrijven te leveren bij de inzet van het handhavingsinstrumentarium. Het nieuwe inspecteren houdt zeer compact samengevat in: een meer outcome- en sectorgerichte benadering gecombineerd met meer maatwerk in de bedrijven voor wat betreft de inzet van het handhavingsinstrumentarium.

Arbobrochures

Een belangrijk bestanddeel bij het nieuwe inspecteren vormt het werken met op prioritaire risico's toegesneden projecten, waarbij zoveel mogelijk geprobeerd wordt om het nalevingsniveau van de gehele sector positief te beïnvloeden o.a. door te werken met AI-brochures per sector. De Arbeidsinspectie ontwikkelt een uitgebreide serie zogenaamde «branche-brochures». Deze branchebrochures zijn voorlichtingsinstrumenten die aan alle bedrijven in een bepaalde branche worden verzonden. In de brochure is informatie opgenomen over welke verplichtingen de werkgever heeft, hoe een bedrijfsinspectie verloopt en zijn de belangrijkste arbeidsrisico's in de branche uitgewerkt. De brochure wordt ruim voor de start van een inspectieproject aan alle bekende bedrijven in de sector toegestuurd; een steekproef uit deze groep bedrijven zal later daadwerkelijk worden geïnspecteerd. Hierdoor heeft de bedrijfstak zelf de kans om de betreffende arborisico's in orde te brengen. Momenteel wordt gewerkt aan de volgende brochures: bouwplaatsen, kappers, stratenmakers, papier en karton, gehandicaptenzorg, kinderopvang, autoschadeherstel, en uitgeverijen. Daarna komen: koek- en snoep, vlees, metaal, rubber en kunststof, betonindustrie, verfindustrie, wegenbouw, afbouw, timmerindustrie, meubelindustrie, fundering, asbest, installatiebranche, horeca, containeroverslag, glastuinbouw en sociale werkvoorziening. Met de brochures kunnen de werkgevers zich goed op een inspectie van de Arbeidsinspectie voorbereiden. Daarmee wordt het optreden van de overheid duidelijk en voorspelbaar.

Maatwerk

Werkgevers die werk maken van de arbocatalogus kunnen rekenen op een soepele opstelling van de Arbeidsinspectie. In sectoren met hoge risico's waar een arbocatalogus ontbreekt, zal de Arbeidsinspectie vaker inspecteren. Bij de handhaving hanteert de Arbeidsinspectie als leidend principe «zacht waar mogelijk, hard waar nodig». Dit betekent dat de inspecteur bij de inzet van het handhavingsinstrumentarium echt maatwerk levert, en bij zijn afwegingen niet alleen de geconstateerde tekortkomingen als uitgangspunt neemt, maar deze afzet tegen de betreffende context: de ernst en omvang van het risico, de arbogeschiedenis van het bedrijf, en de bereidwilligheid en kunde van de werkgever. Voor de inspecteurs wordt hiertoe per inspectieproject een hulpmiddel in de vorm van een op de bedrijfstakproblematiek toegesneden Inspectiewijzer vervaardigd. Met het nieuwe inspecteren wordt in 2007 ervaring opgedaan in een drietal pilot-projecten, te weten het project Aardappelen, Groenten en Fruit (start februari), het project Wegenbouw (start mei) en het project Gehandicaptenzorg en Geestelijke Gezondheidszorg (start augustus).

Evaluatie

De evaluatie van de herziening van de Arbeidsomstandighedenwet zal binnen 5 jaar na de inwerkingtreding van de wetwijziging naar de Tweede Kamer worden gezonden. De evaluatie zal een verslag bevatten

over de doeltreffendheid en de effecten van de Arbeidsomstandighedenwet in de praktijk.

Ik vertrouw erop dat werkgevers en werknemers hun verantwoordelijkheid oppakken en dat de in deze brief geschetste maatregelen bijdragen aan een voortvarende implementatie van de herziening van de arbeidsomstandighedenwet en -regelgeving in ondernemingen.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
H. A. L. van Hoof